

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya(Autonomous), Latur

Department of Sanskrit

**Syllabus of
B.A - II, Second Year
(Semester III and IV)
Optional (Opt)
(Under CBCS)**

(Academic Year 2019-2020)

w.e.f. 2019-2020

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya (Autonomous), Latur
Department of Sanskrit
Syllabus outline of B.A.S.Y- II
(Optional)
Second Year
Under CBCS Pattern

Semester: III

Course Code	Course Title	Maximum Marks		Total	
		Externa I	End Semester	Marks	Credits
U-SAN-312	संस्कृत व्याकरण	30	45	75	03
Paper -V					
U-SAN-313	संस्कृत गद्य साहित्य	30	45	75	03
Paper –VI					
	Total (III)			150	06

Semester: IV

Course Code	Course Title	Maximum Marks		Total	
		Externa I	End Semester	Marks	Credits
U-SAN-412	धर्मशास्त्र	30	45	75	03
Paper -VII					
U-SAN-413	आर्षकाव्य	30	45	75	03
Paper –VIII					
	Total (III)			150	06
Total(IV)				150	06
Total Marks Semester III + Semester IV				300	12

Semester - III

Course Title: संस्कृत व्याकरण।

Paper- V

Course Code: U-SAN-312

Total Lectures: 54

Total Marks: 75

Credits: 03

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत ग्रंथातील व्याकरणाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. व्याकरणग्रंथाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर ग्रंथाविषयी अभ्यास होईल.(Grammatical knowledge will be obtained from Sanskrit texts. Grammar texts authors and their related texts will be studied.)
2. संस्कृत भाषे मध्ये व्याकरणाचे काय महत्त्व आहे यांची माहिती मिळेल. (You will get information about the importance of grammar in Sanskrit texts.)
3. संस्कृत ग्रंथात कशा प्रकारे व्याकरणाचे उपयोग होतो या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (You will get proper information about how grammar is used in Sanskrit texts.)
4. विद्यार्थी व्याकरणदृष्टिने शुद्धवाचन तथा शुद्धलेखन करण्यासाठी योग्य बनेल. (The student will be able to read and write correctly from a grammatical point of view.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत ग्रंथातील व्याकरणाविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. व्याकरणग्रंथाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर ग्रंथाविषयी अभ्यास झाला.(Grammatical knowledge was obtained from Sanskrit texts. The authors of grammar texts and other related texts were studied.)
  2. संस्कृत भाषे मध्ये व्याकरणाचे काय महत्त्व आहे यांची माहिती मिळाली. (Got information about the importance of grammar in Sanskrit texts.)
  3. संस्कृत ग्रंथात कशा प्रकारे व्याकरणाचे उपयोग होतो या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (Learned well about how grammar is used in Sanskrit texts.)
  4. विद्यार्थी व्याकरणदृष्टिने शुद्धवाचन तथा शुद्धलेखन करण्यासाठी योग्य झाला. (Students should be able to read and write from the grammatical point of view.)
-

The paper has four units to be done in each semester.

Syllabus

Unit-I: व्याकरण ग्रंथ परिचय.

Unit-II: धातूरूप- शब्दरूप.

Unit-III: संज्ञा प्रकरण- लघुसिद्धान्त कौमुदी.

Unit-IV: संधी प्रकरण- लघुसिद्धान्त कौमुदी.

Reference Books: संदर्भ सूची

1. शब्दधातू रूपावली.
2. लघुसिद्धान्तकौमुदी- वरदाचार्य.
3. व्याकरणशास्त्र का इतिहास- पं. युधिष्ठिरमीमांसक.

Course Title: संस्कृत गद्य साहित्य

Paper- VI

Course Code: U-SAN-313

Total Lectures: 54

Total Marks: 75

Credits: 03

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

5. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल.(Epic related knowledge of Sanskrit literature will be acquired. Other literature related to the author of the epic will be studied.)
6. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information of the writers of fiction will be found in a proper way.)
7. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (It will be known how the Sanskrit epic, Kathakavya is created.)
8. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in creating poetry.)
9. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading and writing poetry.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला.(Epic related knowledge of Sanskrit literature was acquired. Other literature related to the author of the epic was studied.)
2. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (There will was a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information from the writers of fiction was found in a proper way.)
3. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (It became

known how the Sanskrit epic, Kathakavya was created.)

4. विद्यार्थ्यामध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students' interest in making poetry increased.)
  5. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी पात्र झाले . (Students were become capable of reading and writing poetry.)
-

The paper has four units to be done in each semester.

Syllabus

Unit-I: संस्कृत गद्यकाव्येतिहास.

Unit-II: कादंबरी (शुकनासोपदेश) बाणभट्ट..

Unit-III: दशकुमारचरितम् (पूर्वपीठिका) दण्डी.

Unit-IV: गद्यकाव्यकुसुमाञ्जलि: हरिश्चन्द्र रेणापुरकर.

Reference Books: संदर्भ सूची

1. शुकनासोपदेश- बाणभट्टः.
2. दशकुमारचरितम् (पूर्वपीठिका) दण्डी.
3. गद्यकाव्यकुसुमाञ्जलि हरिश्चन्द्र रेणापुरकर.
4. संस्कृत साहित्य का इतिहास- आचार्य बलदेव उपाध्याय.
5. संस्कृत साहित्य का इतिहास- Dr. उमाशंकर शर्मा.

Semester – IV

Course Title: धर्मशास्त्रा
Paper- VII
Course Code: U-SAN-412

Total Lectures: 54

Total Marks: 75
Credits: 03

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

1. संस्कृत साहित्यातील धर्मशास्त्राविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. धर्मशास्त्राच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर ग्रंथाविषयी अभ्यास होईल.(knowledge related to theology will be obtained from Sanskrit texts. Other texts related to the author of the theology will be studied.)
2. संस्कृत ग्रंथातील धर्मग्रंथाच्या आधुनिककाळात काय गरज आहे याचा सविस्तर अभ्यास होईल. (You will get detailed information about the need of Sanskrit **Dharmashastras** in modern times.)
3. संस्कृत ग्रंथात स्मृतिग्रंथाचे काय महत्त्व होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (You will get detailed information about the importance of **Smriti texts** in Sanskrit texts.)
4. विद्यार्थ्यांमध्ये धर्मग्रंथाच्या अभ्यास करण्यासाठी रुचि उत्पन्न होईल. (Students will develop interest in the study of **Dharmashastra**.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

1. संस्कृत साहित्यातील धर्मशास्त्राविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. धर्मशास्त्राच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर ग्रंथाविषयी अभ्यास झाला.(Knowledge of **Dharmashastra** was obtained from Sanskrit texts. Other texts related to the author of the **Dharmashastra** were studied.)
2. संस्कृत ग्रंथातील धर्मग्रंथाच्या आधुनिककाळात काय गरज आहे याचा सविस्तर अभ्यास झाला. (There was a detailed knowledge about the need of Sanskrit **Dharmashastras**.)
3. संस्कृत ग्रंथात स्मृतिग्रंथाचे काय महत्त्व होते या विषयी सविस्तर माहिती झाली . (Learned in detail about the importance of Smriti texts.)
4. विद्यार्थ्यांमध्ये धर्मग्रंथाच्या अभ्यास करण्यासाठी रुचि उत्पन्न झाली. (Students became more interested in the study of **Dharmashastra**.)

The paper has four units to be done in each semester.

Syllabus

Unit-I: धर्मशास्त्र इतिहास.

Unit-II: स्मृतिग्रंथ परिचय

Unit-III: मनुस्मृती- अध्याय दुसरा.

Unit-IV: याज्ञवल्क्य स्मृती – ऋणादान प्रकरण.

Reference Books: संदर्भ सूची

1. याज्ञवल्क्यस्मृती
2. मनुस्मृती
3. वैदिक साहित्य का इतिहास- आचार्य बलदेव उपाध्याय.
4. वैदिक साहित्य और संस्कृति- आचार्य बलदेव उपाध्याय.
5. .वैदिक साहित्य का इतिहास- ग. श. मुसळगावकर.
6. धर्मशास्त्राचा इतिहास – श्री लक्ष्मणशास्त्री.

Course Title: आर्षकाव्य
Paper- IV
Course Code: U-SAN-413

Total Lectures: 54

Total Marks: 75
Credits: 03

Learning Objectives: (अध्ययन उद्देश)

10. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (Epic related knowledge of Sanskrit literature will be acquired. Other literature related to the author of the epic will be studied.)
11. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन होईल. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास होईल. (There will be a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information of the writers of fiction will be found in a proper way.)
12. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती होईल . (It will be known how the Sanskrit epic, Kathakavya is created.)
13. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न होईल. (Students will be interested in creating poetry.)
14. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी योग्य बनेल. (Students will become capable of reading and writing poetry.)

Course Outcomes: (फलनिष्पत्ती)

6. संस्कृत साहित्यातील महाकाव्यविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. महाकाव्यच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या इतर साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (Epic related knowledge of Sanskrit literature was acquired. Other literature related to the author of the epic was studied.)
7. संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्याविषयी सविस्तर ज्ञानार्जन झाले. कथाग्रन्थाच्या कर्त्या विषयी व त्याच्या अन्य साहित्याविषयी अभ्यास झाला. (There will was a detailed knowledge of the existing literature of Sanskrit literature. Other information from the writers of fiction was found in a proper

way.)

8. संस्कृत साहित्यात कथा प्रकारे महाकाव्याचे निर्माण होते या विषयी सविस्तर माहिती मिळाली . (It became known how the Sanskrit epic, Kathakavya was created.)
  9. विद्यार्थ्यांमध्ये काव्य निर्माण करण्याचे सामर्थ्य उत्पन्न झाले. (Students' interest in making poetry increased.)
  10. विद्यार्थी काव्य वाचण्यासाठी तथा लिहण्यासाठी पात्र झाले . (Students were become capable of reading and writing poetry.)
-

The paper has four units to be done in each semester.

Syllabus

Unit-I: आर्षकाव्य- लक्षण.

Unit-II: आर्षकाव्य- ग्रंथ परिचय.

Unit-III: रामायण- निवडक पाच प्रसंग.

Unit-IV: महाभारत- निवडक पाच प्रसंग.

Reference Books: संदर्भ सूची

1. रामायण- महर्षी वाल्मिकी.
2. महाभारत- महर्षी वेदव्यास.
3. संस्कृत साहित्य का इतिहास- आचार्य बलदेव उपाध्याय.
4. संस्कृत साहित्य का इतिहास- पं. उमाशंकर शर्मा.

